

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 15 lutego 1989 r.

w sprawie planu kredytowego oraz założeń polityki pieniężno-kredytowej na 1989 r.

§ 1. Uchwala się plan kredytowy oraz założenia polityki pieniężno-kredytowej na 1989 r., stanowiące załączniki nr 1 i 2.

§ 2. Działalność banków będzie ukierunkowana na ograniczenie skali inflacji, poprawę zaopatrzenia rynku, rozwój rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz zwiększenie rozmiarów budownictwa mieszkaniowego i ochronę środowiska naturalnego. Banki będą oddziaływać na przywracanie wewnętrznej i zewnętrznej równowagi gospodarczej, unowocześnianie jej struktury i wzrost zdolności eksportowej oraz efektywność gospodarowania.

§ 3. W celu przywracania równowagi i ograniczenia nawisu inflacyjnego dynamika podaży pieniądza kreowanego przez system bankowy będzie niższa od tempa wzrostu dochodu narodowego podzielonego w cenach bieżących. Prezes Narodowego Banku Polskiego zwiększy lub ograniczy rozmiary kredytów w stosunku do określonych w planie kredytowym, w zależności od kształtowania się sytuacji pieniężnej, z uwzględnieniem wyżej wymienionej zasady.

§ 4. Narodowy Bank Polski udzieli kredytu na sfinansowanie niedoboru budżetu centralnego w wysokości

określonej w ustawie budżetowej oraz kredytów na finansowanie przejściowych niedoborów w ciągu roku do wysokości 4% wydatków określonych w tej ustawie.

§ 5. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w celu zapewnienia jednolitości polityki pieniężno-kredytowej i pełnej zgodności działania systemu bankowego z planem kredytowym i założeniami polityki pieniężno-kredytowej, będzie wykorzystywał kredyt refinansowy, wraz z jego oprocentowaniem, system rezerw obowiązkowych oraz — stosownie do potrzeb — pułapy kredytowe.

§ 6. Prezes Narodowego Banku Polskiego podejmie działania zmierzające do usprawnienia systemu rozliczeń pieniężnych między jednostkami gospodarczymi.

§ 7. Prezes Narodowego Banku Polskiego będzie przedstawiał Sejmowi kwartalną informację o przebiegu realizacji planu kredytowego oraz założeń polityki pieniężno-kredytowej wraz z odpowiednimi wnioskami.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1989 r.

Marszałek Sejmu: *R. Malinowski*

Załącznik nr 1 do uchwały Sejmu
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z
dnia 15 lutego 1989 r. (poz. 22)

PLAN KREDYTOWY NA ROK 1989

w mln zł

Wyszczególnienie	31.12.1988 przewidywany stan	Przyrost plan 1989	31.12.1989 planowany stan	31.12.1989/ 31.12.1988
1	2	3	4	5
Aktywa — razem	33.080.900	9.224.000	42.304.900	127,9
I. Aktywa zagraniczne	2.573.274	1.080.000	3.653.274	142,0
II. Kredyt krajowy	12.773.821	5.006.044	17.779.865	139,2
A. Kredyty dla podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych	10.803.285	4.008.000	14.811.285	137,1
1. Kredyty obrotowe i inwestycyjne na cele produkcyjne	8.674.221	3.026.000	11.700.221	134,9
w tym:				
— na inwestycje centralne	1.772.061	560.000	2.332.061	131,6
2. Kredyty na budownictwo mieszkaniowe	1.985.164	966.000	2.951.164	148,7
3. Kredyty dla gospodarstw domowych na cele konsumpcyjne	143.900	16.000	159.900	111,1
B. Należności od sektora budżetowego	1.970.536	998.044	2.968.580	150,6
1. Kredyt na pokrycie deficytu budżetu państwa	1.176.074	998.044	2.174.118	184,9
2. Należności z tytułu obsługi zadłużenia zagranicznego	744.544	0	744.544	100,0
3. Inne (umorzenie kredytów i wyrównanie odsetek od kredytów preferencyjnych)	49.918	0	49.918	100,0
III. Długoterminowe rozliczenia z budżetem	16.603.647	2.695.800	19.299.447	116,2
1. z tytułu różnic kursowych	16.138.707	2.800.000	18.938.707	117,3
2. z tytułu bonów rewaloryzacyjnych	114.940	(4.200)	110.740	96,3
3. z tytułu podwyższenia oprocentowania wkładów w 1988 r.	350.000	(100.000)	250.000	71,4
IV. Inne aktywa	1.130.158	442.156	1.572.314	139,1
1. MFW	415.501	275.000	690.501	166,2
2. pozostałe (nie rozliczone)	714.657	167.156	881.813	123,4

w mln zł

Wyszczególnienie	31.12.1988 przewidywany stan	Przyrost plan 1989	31.12.1989 planowany stan	31.12.1989/ 31.12.1988
1	2	3	4	5
Pasywa — razem	33.080.900	8.240.000	41.320.900	124,9
I. Pieniądz	11.631.034	4.330.000	15.961.034	137,2
A. Zasoby złotówkowe	9.044.034	3.270.000	12.314.034	136,2
1. Obieg gotówkowy (bez kas banków)	2.521.800	1.010.000	3.531.800	140,1
2. Wkłady oszczędnościowe ludności	3.753.913	1.730.000	5.483.913	146,1
3. Środki przedsiębiorstw	2.768.321	530.000	3.298.321	119,1
B. Rachunki walutowe	2.530.153	1.040.000	3.570.153	141,1
C. Bony PKO SA w obiegu	56.847	20.000	76.847	135,2
II. Środki budżetowe	1.552.392	(70.000)	1.482.392	95,5
1. Środki budżetu centralnego	1.075.176	(70.000)	1.005.176	93,5
2. Środki budżetów terenowych	477.216	0	477.216	100,0
III. Pasywa zagraniczne	17.613.365	3.030.000	20.643.365	117,2
IV. Inne pasywa	2.284.109	950.000	3.234.109	141,6
z tego:				
1. lokata MFW	415.950	275.000	690.950	166,1
2. rozliczenia międzyoddziałowe	1.117.427	300.000	1.417.427	126,8
3. fundusze zasadnicze banków	203.057	250.000	453.057	223,1
4. pozostałe	547.675	125.000	672.675	122,8
V. Kwota nie zbilansowana	0	984.000	984.000	

Załącznik nr 2 do uchwały Sejmu
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
z dnia 15 lutego 1989 r. (poz. 22)

ZAŁOŻENIA POLITYKI PIENIĘŻNO-KREDYTOWEJ W 1989 R.

Działalność banków w 1989 r. będzie ukierunkowana na współtworzenie warunków do osiągnięcia celów o podstawowym znaczeniu społecznym i gospodarczym. Celami tymi są:

- ograniczenie skali inflacji oraz polepszenie zaopatrzenia rynku,
- rozwój rolnictwa i gospodarki żywnościowej,
- zwiększenie rozmiarów budownictwa mieszkaniowego dla poprawy warunków mieszkaniowych,
- ochrona środowiska naturalnego dla zahamowania jego degradacji.

Realizacja tych celów uwarunkowana jest przywróceniem zewnętrznej i wewnętrznej równowagi gospodarczej, a tempo ich realizacji będzie zależeć od unowocześnienia struktury gospodarki narodowej, co powinno znaleźć wyraz w zwiększeniu jej zdolności eksportowej oraz wzroście efektywności ekonomicznej w gospodarowaniu.

I. Równoważenie gospodarki narodowej

1. W celu przywrócenia równowagi i ograniczenia nawisu inflacyjnego dynamika podaży pieniądza kreowanego przez system bankowy będzie niższa od tempa wzrostu dochodu narodowego podzielonego w cenach bieżących.

Prezes Narodowego Banku Polskiego zwiększy lub ograniczy rozmiar kredytów w stosunku do określonych w planie kredytowym, w zależności od kształtowania się sytuacji pieniężnej, z uwzględnieniem wyżej wymienionej zasady.

2. Banki będą stosować jednolite zasady polityki kredytowej wobec jednostek gospodarczych, bez względu na przynależność sektorową. Decydującym, a zarazem wyróżniającym kryterium będzie efektywność gospodarowania oraz stopień ryzyka bankowego.

3. Banki udzielać będą kredytu jednostkom zapewniającym najbardziej efektywne wykorzystanie pożyczonych pieniędzy i pełną gwarancję ich zwrotu.

Oferta kredytowa banków powinna być skierowana przede wszystkim na podejmowanie efektywnej działalności gospodarczej i przekształcanie struktur organizacyjnych w gospodarce. Powinno to sprzyjać demonopolizacji i konkurencji poprzez tworzenie nowych form i struktur organizacyjnych oraz powiązań kooperacyjnych w gospodarce.

4. Banki stosować będą politykę depozytową zachęcającą jednostki gospodarcze i ludność do gromadzenia środków w bankach. Kontynuowane będą działania zmierzające do urealnienia oprocentowania lokat i kredytów.

5. Narodowy Bank Polski udzieli kredytu na sfinansowanie niedoboru budżetu centralnego w wysokości określonej w ustawie budżetowej oraz kredytów na finansowanie przejściowych niedoborów w ciągu roku do wysokości 4% wydatków określonych w tej ustawie.

II. Realizacja polityki pieniężno-kredytowej przez NBP

6. Narodowy Bank Polski jako centralny bank państwa zapewni koordynację realizacji polityki pieniężno-kredytowej, stosując następujące instrumenty:

- wielkość kredytów refinansowych dla banków,
- stopę rezerw obowiązkowych,
- oprocentowanie depozytów i kredytów.

7. W zależności od wyników oceny przebiegu realizacji przez banki polityki kredytowej Prezes NBP może — w celu zapewnienia realizacji założeń planu kredytowego — określić dla banków pułapy kredytowe.

8. Prezes NBP może ustalić granice refinansowania banków depozytowo-kredytowych przez bank centralny, określając jednolitą dla wszystkich banków relację między kredytem refinansowym a sumą niepodzielnych funduszy własnych banku i zgromadzonych w nim środków pieniężnych.

9. Narodowy Bank Polski będzie udzielał bankom kredytu refinansowego oprocentowanego według preferencyjnej stopy banku centralnego na finansowanie przedsięwzięć związanych z:

- rozwojem rolnictwa i gospodarki żywnościowej, w tym handlu artykułami żywnościowymi i środkami do produkcji rolniczej,
- zwiększaniem zdolności eksportowej gospodarki,
- oszczędnością wykorzystania paliw i energii,
- budownictwem mieszkaniowym,
- ochroną środowiska naturalnego.

10. Prezes NBP zorganizuje system refinansowania działalności kredytowej banków depozytowo-kredytowych w sposób umożliwiający realizację zadań preferowanych.

11. Prezes NBP ustali — z możliwością dokonania zmian w ciągu roku — jednolitą dla wszystkich banków stopę rezerw obowiązkowych podlegających lokowaniu w banku centralnym, od środków zgromadzonych na rachunkach płatnych na każde żądanie, na rachunkach lokat terminowych i na rachunkach wkładów oszczędnościowych. Stopa rezerw obowiązkowych może być zróżnicowana w zależności od rodzaju wkładów. Środki odprowadzone przez banki na rachunek rezerw obowiązkowych w banku centralnym nie podlegają oprocentowaniu.

12. Stopa procentowa banku centralnego będzie ustalana przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

13. Prezes NBP zorganizuje nadzór bankowy, którego podstawowym zadaniem będzie bieżąca analiza ekonomiczna działalności banków z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych w bankach i ograniczenia ryzyka banków z tytułu działalności kredytowej, jak też zaciągania zobowiązań i udzielania kredytów zagranicznych.

III. Polityka depozytowo-kredytowa

14. System bankowy rozpoczyna działalność w nowym, dwupoziomym układzie organizacyjnym, który

będą tworzyły Narodowy Bank Polski będący bankiem centralnym oraz banki depozytowo-kredytowe.

Tworzone będą warunki do rozwijania konkurencji między bankami depozytowo-kredytowymi. Sprzyjąc temu będzie wzrost samodzielności banków w kształtowaniu polityki depozytowo-kredytowej. Zniesione zostaną ograniczenia administracyjne i podziały przedmiotowo-podmiotowe oraz terytorialne w działalności banków.

15. Narodowy Bank Polski przygotowuje warunki do wprowadzenia w ciągu roku, nie później niż z dniem 1 lipca 1989 r., swobody wyboru banków przez klientów.

16. Banki będą samodzielnie dostosowywać system kredytowania do nowych, zmienionych zasad funkcjonowania banków. Dostosowanie systemu kredytowego powinno wyrażać się w upodmiotowieniu podejścia do kredytobiorcy. Wraz z modyfikacją reguł kredytowania powinien następować rozwój form zabezpieczenia kredytu, w tym papierami wartościowymi.

17. Rozmiary działalności kredytowej banków będą wyznaczane wielkością posiadanych środków oraz koniecznością utrzymania płynności banków.

18. Politykę kredytową banków należy konsekwentnie uzależniać od kształtowania zdolności kredytowej pożyczkobiorców, rozumianej jako zdolność do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminie umownym.

Badając zdolność kredytową banki oceniać będą również wywiązywanie się jednostek gospodarczych z zobowiązań wobec wierzycieli oraz dbałość w egzekwowaniu należności z punktu widzenia wpływu na utrzymanie płynności finansowej tych jednostek.

19. Banki w zależności od stopnia ryzyka wynikającego z oceny zdolności kredytowej kredytobiorców będą różnicować warunki udzielania kredytów, posługując się wielkością kredytu, okresem jego spłaty, wysokością oprocentowania, a także odpowiednim zabezpieczeniem kredytu.

20. Banki będą konsekwentnie zaostrzać postępowanie w odniesieniu do przedsiębiorstw nie posiadających zdolności kredytowej lub tracących tę zdolność w czasie trwania umowy kredytowej. Banki będą wycofywać kredyty z przedsiębiorstw gospodarujących nieefektywnie, a ewentualne przyjęcie programu uzdrowienia gospodarki uzależniać od spełnienia zaostrzonych wymogów i takiej realizacji przewidzianych w nim przedsięwzięć, aby proces odzyskiwania zdolności kredytowej następował szybko.

21. W celu umożliwienia finansowania przedsięwzięć przekraczających możliwości kredytowe poszczególnych banków banki powinny wykorzystać formę wspólnego kredytowania takich przedsięwzięć przez zawieranie konsorcjum.

22. Narodowy Bank Polski w porozumieniu z Ministerstwem Finansów podejmie działania w kierunku wprowadzenia weksli w obrocie między jednostkami gospodarczymi.

23. Prezes Narodowego Banku Polskiego ustali wysokość minimalnego oprocentowania środków w bankach,

różnicując je w zależności od czasu, na jaki wkład jest wnoszony, przy czym oprocentowanie wkładów oszczędnościowych płatnych na każde żądanie powinno być znacznie niższe od oprocentowania wkładów terminowych.

24. Środki utrzymywane w bankach przez osoby prawne na rachunkach bieżących nie podlegają oprocentowaniu.

25. Narodowy Bank Polski będzie refinansował działalność kredytową banków depozytowo-kredytowych. Kredyt refinansowy oprocentowany jest według stopy banku centralnego, a przy refinansowaniu celów preferowanych (w tym na budownictwo mieszkaniowe) oprocentowanie jego będzie kształtowane na poziomie połowy lub trzech czwartych stopy banku centralnego.

26. Prezes Narodowego Banku Polskiego może ustalić maksymalną wysokość stopy procentowej od kredytów udzielanych przez banki.

27. Prezes Narodowego Banku Polskiego ustali maksymalną marżę, jaką banki mogą pobierać od kredytów udzielanych na preferowane cele gospodarcze. Wysokość tej marży nie powinna przekraczać 0,2 stopy banku centralnego.

28. Budżet państwa będzie wyrównywał Narodowemu Bankowi Polskiemu różnicę między stopą banku centralnego a ulgowym oprocentowaniem kredytu refinansowego przeznaczanego na finansowanie preferowanych celów gospodarczych. Szczegółowy zakres preferencji ustalonych w pkt 9 oraz kwotę dopłat wyrównawczych Prezes NBP uzgodni z Ministrem Finansów.

29. Prezes Narodowego Banku Polskiego ustali minimalną stopę procentową od kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym.

30. W toku realizacji założeń polityki pieniężno-kredytowej Prezes Narodowego Banku Polskiego może dokonać zmiany stopy oprocentowania depozytów i kredytów w powiązaniu ze zmieniającymi się warunkami w gospodarce.

31. Banki przystąpią do kredytowania rad narodowych po ustawowym wprowadzeniu kategorii mienia komunalnego, które będzie stanowić zabezpieczenie kredytów. Kredyty będą udzielane w szczególności na przedsięwzięcia produkcyjno-usługowe (w tym na infrastrukturę w budownictwie mieszkaniowym) oraz na ochronę środowiska. Kredyty te będą udzielane i oprocentowane na zasadach ogólnie obowiązujących.

IV. Polityka kursowa

32. Kontynuowana będzie polityka kursu walutowego zapewniającego opłacalność co najmniej 80% eksportu do obu obszarów płatniczych i sprzyjającego rozwojowi efektywnego eksportu i racjonalizacji importu.

33. W celu zwiększenia dostępu do środków dewizowych na import realizowany przez jednostki gospodarcze zwiększana będzie podaż środków dewizowych w drodze kredytów dewizowych udzielanych przez banki i przetargów walutowych.